

A PÁRIZSBAN ÉLŐ NYOLCVANÉVES MESTER ALKOTÁSAIBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁST AZ ERDÉSZ & MAKLÁRY GALÉRIA

Csernus (szür- és hiper-) realista piktúrája

Magyarországi és külföldi magángyűjteményekből válogatták össze Csernus Tibor Erdész & Maklary galériában látható kiállításának anyagát, így számos alkotás most kerül először privát rejtekéből a nyilvánosság elé.

► WAGNER ISTVÁN

Lehet-e a Kogart Ház tavalyi, retrospektív tárlata után a nyolcvanesztendős Csernus Tiborról újat mondani? Úgy tűnik, igen. Legalábbis a Párizsban élő magyar mesterek iránt elkötelezett Erdész & Maklary Fine Arts Galéria budapesti tárlata ezt bizonyítja. A régebbi és újabb, kisebb és nagyobb képek többségét ugyanis magyarországi vagy külföldi magángyűjte-

zőszobájáig. Párizsban véglegesen 1964-től telepedett le, és ez radikális fordulatot hozott piktúrájában is. Az 1967-es Bokszolók vacsorája például a fotorealisztikus portrék sokasága mellett – amelyek akár konkrét igazolványképnek is beillenek –, a hétköznapi kőkemény küzdelmeire, a „való világ” nemegyszer véres realitásaira is utal áttételesen. Az első ránézésre alkalmi pillanatsfelvételnél tűnő Piac (1971) is felvillantja „a pult mind-

verő vagy pózoló, erősen megvilágított műtermi aktok voltak az első hírhözói ennek a periódusnak, aztán antik görög és római legendák vagy bibliai jelenetek hőseinek nevét vették fel a vásznak, mint például az Atalanta és Hippiomenész (1986) vagy a József és testvérei (1987), illetve az Uriás (1988) drámaian mozgalmos csoportképein. A kilencvenes évek derekán még ótestamentumi jelleggel ugyan, de a Bethsabé

Ókori szereplők és kortárs kisemberek elevenednek meg Csernus Tibor vásznain

► FOTÓ: KATONA VANDA

ményekből válogatták össze, ezért számos alkotás most kerül először privát rejtekéből a szélesebb nyilvánosság elé.

A kiállított képek számottevő részét az olykor méreteiben is monumentális jellegű, sokalakos szürrealista panorámák jelentik, amelyek az ötvenes évek végén és a hatvanas évek elején születtek, amikor a fiatal művész még csak alkalmi látogatóként fordult meg Franciaországban. Ezeknek olykor címet sem adott, máskor a pusztán helység-név önmagáért beszél – például az 1959-es, vegyes technikájú Saint-Tropez esetében –, esetleg középkori sarlatán vagy komoly kísérleteket folytató tudós rejtelmes boszorkánykonyháját idézi, mint az Alkimista 1960-as, titokzatos víziója olajjal, karton alapon. Akkoriban főként könyvillusztrációkkal kereste kenyerét, ebből a műfajból is ízelítőt kapunk egy kisméretű, fekete-fehér sorozat révén: Bessenyei György Filozófiájától Wolfgang von Goethe Faustjának dolgo-

két oldalát”, a kispénzű, nyugdíjas vásárló vagy a portekáját kínáló árus „adok-kapok” viszonyának szemszögéből egyaránt.

A hetvenes évek vége felé egy meditatívabb periódus következett Csernus festészetében, amely nemcsak sajátos témaválasztásában, hanem visszafogottabb színvilágában is megnyilvánult. A barna már-már monokróm árnyalataiban tartotta például az 1978-as önarcképét egy hangárban éppúgy,

A kiállítás június 22-éig látogatható az V. kerület, Falk Miksa utca 10. szám alatt található galériában.

mint a hangszerkészítő műhelyét vagy a középkori várrom felé baktató sátoros szekert az alkonyatban. A nyolcvanas évek ismét tartalmi és formai fordulatot hoztak számára, Caravaggio barokk kontrasztjainak modorában. Előbb kitekert testtartásban he-

(1993) fürdőző jelenete a szolgáló leánnyal a háttérben már ismét egy visszatérést jelez a korábbi műtermi aktokhoz, amelyek aztán vég nélkül sorjáznak, hol teljesen meztelenül, hol pedig modern korunkra utaló kellékekkel: divatos fekete alsóneművel, magas sarkú cipővel vagy kalappal. És végül újra felbukkannak a mindennapok tömegjelenetei is az ezredfordulóra, amelynek korai előhírnöke a Kabaré (1995) testet lebegtető hipnotizőrje – gondoljunk csak Thomas Mann szintén jelképesnek szánt novellájára, a Mario és a varázslóra. A következő évből való Kávéház is felfogható szimbólumnak (a bárpultnál iszogató-cigarettazó hölgyek és a padlót felmosó vendégmunkás merőben ellentétes társadalmi helyzetéről), nemkülönben a szabad ég alatt, viharlámpa fényénél virrasztó kortárs Pásztorok (1999), akik közül ketten az előtérben magasba emelik tekintetüket, mintha valamiféle égi jelre várnának.